

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ ТА МЕНЕДЖМЕНТ У РИБНИЦТВІ»

Ступінь вищої освіти - **Магістр**
Спеціальність **207 Водні біоресурси та аквакультура**
Освітня програма **«Водні біоресурси та аквакультура»**
Рік навчання **1**, семестр **2**
Форма навчання **денна, заочна**
Кількість кредитів ЄКТС **5**
Мова викладання **українська**

**Лектор навчальної
дисципліни**
**Контактна інформація
лектора (e-mail)**
**URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України**

д.е.н., проф. Наталія ВДОВЕНКО

n_vdovenko@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=5018>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системи знань з економічних проблем глобального рибальства та аквакультури, їх природно-географічного, інституційно-інфраструктурного та ринкового бізнес-середовища, сталого розвитку, інструментарію розвитку галузі рибальства, у забезпеченні оволодіння студентами сукупністю спеціальних теоретичних знань, а також практичних навичок для подальшої роботи.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення теоретико-методичних та концептуальних основ ресурсного забезпечення, сталого розвитку рибогосподарської галузі у контексті забезпечення глобальної продовольчої безпеки; оцінка потенціалу рибальства з визначенням його ролі і функцій у глобальній економіці; дослідження економічного змісту та сучасних умов розвитку глобальної, європейської та української рибної індустрії, інструментів багаторівневого регулювання (квотування, інституційні рекомендації і поради, правові, екологічні, обмеження, політичні преференції та добровільні обмеження), політики ЄС в секторі рибальства розвитку зовнішньої торгівлі України рибною продукцією; встановлення тенденцій розвитку рибальства та оцінки глобального, європейського та українського ринку риби і рибопродуктів, характеристики процесу імплементації європейських норм і стандартів в українську практику; обґрунтування зменшення імпортозалежності галузі, підвищення її конкурентоспроможного потенціалу та створення умов для інвестиційного розвитку, а також збільшення виробництва водних біоресурсів та виробленої з них продукції шляхом покращення екологічного стану рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) та збалансованості економічних і соціальних інтересів.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері водних біоресурсів та аквакультури

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК02 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК03 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК07 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК08. Здатність аналізувати світовий ринок продукції аквакультури та організувати державну підтримку, міжнародне співробітництво в сфері рибництва та рибальства

СК09 Здатність організувати підприємницьку діяльність та забезпечувати економічну ефективність у рибницьких господарствах.

СК10. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з

проблем водних біоресурсів та аквакультури до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання навчальної дисципліни:

ПРН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері водних біоресурсів та аквакультури і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

ПРН02. Вільно презентувати та обговорювати усно і письмово результати досліджень та інновацій, інші питання професійної діяльності державною та іноземною мовами.

ПРН03. Відшукувати необхідну інформацію, використовуючи різноманітні ресурси: журнали, бази даних, відкриті дані та інші ресурси, аналізувати та оцінювати цю інформацію.

ПРН04. Приймати ефективні рішення, брати відповідальність та працювати в критичних умовах під час виконання виробничих, технологічних та наукових задач водних біоресурсів та аквакультури, аналізувати та інтегрувати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки.

ПРН05. Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти з проблем водних біоресурсів та аквакультури та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням виробничих, правових, економічних та екологічних аспектів.

ПРН06. Застосовувати сучасні методи моделювання, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання виробничих, технологічних і наукових проблем у сфері біоресурсів та аквакультури.

ПРН08. Оцінювати та забезпечувати ефективність виробництва у сфері водних біоресурсів та аквакультури з урахуванням правових, економічних та етичних обмежень.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економіки рибогосподарської галузі				
Тема 1. Теоретичні засади державного регулювання аграрного сектора і аквакультури у контексті інноваційного менеджменту та продовольчої безпеки	4/6	Знати економічні закономірності процесів виробництва, вилу, переробки і реалізації рибної продукції у контексті інноваційного менеджменту.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в elearn). Виконання та здача практичних розрахункових завдань і самостійної роботи(в elearn).	Виконання та здача практичних робіт згідно з графіком навчання – зараховано. Модульна тестова робота в elearn.
Тема 2. Стан виробництва продукції аквакультури у світі та в Україні за умов технологічного менеджменту	4/6	Вміти концептуально і організаційно охоплювати базові аспекти економіки рибогосподарської галузі та вирішення проблеми країни.	Виконання та здача практичних розрахункових завдань і самостійної роботи(в elearn).	Модульна тестова робота в elearn. Самостійна робота – в elearn.
Тема 3. Розвиток рибного господарства і формування ринку його продукції	4/6		Підготовка та написання модульної контрольної роботи (в elearn).	
Тема 4. Використання штучного інтелекту в управлінні рибальством та аквакультурою для реалізації потреб менеджменту	4/6			
Змістовний модуль 2. Економіка рибного господарства та аквакультури				
Тема 5. Раціональне використання водних біоресурсів у рамках Спільної рибної політики: досвід соціобезпекового менеджменту Європейського Союзу	4/6	Знати ціленаправлену та зважену політику держави, яка полягає у підтримці галузі, розвитку її матеріально-технічної бази,	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в elearn). Виконання та здача практичних розрахункових завдань і самостійної роботи(в elearn).	Виконання та здача практичних робіт згідно з графіком навчання – зараховано. Модульна тестова робота в elearn. Самостійна робота – в elearn.
Тема 6. Правове регулювання діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання: основні законодавчі аспекти та менеджмент у галузі	4/6	рибопродуктивних заходів в системі аквакультури. Вміти визначати економічні показники роботи рибогосподарської галузі;	Виконання та здача практичних розрахункових завдань і самостійної роботи(в elearn).	
Тема 7. Реформування рибного господарства: задачі до вирішення, досягнуті результати, плани для	4/5		Підготовка та	

реалізації		характеризувати сучасні тенденції та зміни у виробничо-економічних показниках рибопродуктового комплексу України та перспективи його розвитку, основні напрями активізації економіки рибного сектора, першочергові пріоритети державної підтримки; оцінювати можливості розвитку галузі в залежності від стану продуктивних сил держави та менеджменту в рибництві.	написання модульної контрольної роботи (в elearn).	
Тема 8. Зонування в аквакультурі, вибір місця розташування рибницьких підприємств та управління територіями з урахуванням вимог глобального середовища та управлінського менеджменту.	2/4			
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Vdovenko N., Shaposhnykova I., Krylov D., Pereguda Yu., Adamenko S., Shut S. *Institutional Environment of State Regulation of Business in The Conditions of The Closed Cycle Transformation of The National Economy. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2024. Vol. 46. Issue 2. P. 183–189. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2024.19>

2. Маргасова В. Г., Вдовенко Н. М., Коваль В. В. *Державне регулювання розвитку ринку риби та органічної продукції аквакультури в Україні й світі. Український журнал прикладної економіки та техніки*. № 3. 2023. С. 366–371. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-53>

3. Коваль В. В., Маргасова В. Г., Вдовенко Н. М. *Перспективи адаптації зарубіжного досвіду державного регулювання розвитку рибного господарства та аквакультури до умов вітчизняного ринку. Академічні візії*. 2023. № 24. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10199767>

4. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. *Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. Frontiers in Environmental Science*. Vol. 10. 2022.

5. Шарило Ю. Є., Вдовенко Н. М., Боярчук С. В., Герасимчук В. В., Коновалов Р. І. *Інструментарій регулювання ринку кормів у контексті забезпечення конкурентоспроможності та розвитку сільських територій. Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 2. С. 216–227. DOI: <http://dx.doi.org/10.35774/econa2022.02.216>

6. Ложачевська О. М., Вдовенко Н. М., Родченко С. С., Ігнатюк В. В. *Управління системою адаптивного стратегічного планування інноваційно орієнтованого конкурентоспроможного*

підприємства в умовах глобалізації та COVID-19. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1 (248). С. 53–60.

7. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 19–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.9.19

8. Vdovenko N., Poplavska O., Sinenok I. Ensuring food security of the state on the basis of implementation of basic instruments of import substitution of products in the industries of the national economy. *Innovative Economics and Management*. 2021. Vol. 8. № 1. P. 116–131. DOI: 10.46361/2449-2604.8.1.2021.116-131

9. Вдовенко Н. М., Барна М. Ю., Коробова Н. М. Вплив циркулярної економіки на механізм регулювання процесу біоекономіки ресурсозбереження з використанням водних, рибних і земельних ресурсів. *Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. № 4. Т. 11. 2020. DOI: <http://dx.doi.org/10.31548/bioeconomy2020.04.003>

10. Федоренко М. О., Вдовенко Н. М., Павлюк С. С., Дюдяєва О. А. Базові засади розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів. *Водні біоресурси та аквакультура*. 2020. Вип. 2. С. 47–57. Режим доступу: <https://cutt.ly/tc2neED>

11. Вдовенко Н. М., Павленко М. М., Сіненок І. О. Організаційно-економічні засади розвитку рибальства й аквакультури в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 4. С. 221–228. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-221-228>

12. Снітко Є. О., Завгородня Є. Є., Вдовенко Н. М., Лопушинська О. В. Теоретичні засади менеджменту ресурсозбереження. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Економічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 28–37. DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2021-2-28-37>

13. Механізм забезпечення конкурентоспроможності рибальства та аквакультури України: [колективна монографія]. Вдовенко Н. М., Кваша С. М., Богач Л. В., Шарило Ю. Є., Павленко М. М. За ред. проф. Вдовенко Н. М. К.: НУБіП України, 2019. 294 с.

14. Конкурентоспроможність рибного господарства України в нових умовах функціонування національної економіки: [колективна монографія]. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Гечбаія Б. Н., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М., Шарило Ю. Є., Шепелев С. С. Глобус. Х.: 2020. 328 с.

15. Збірник технологій виробництва різних видів риб з використанням інструментів впливу на попит та пропозицію риби, інших водних живих ресурсів для забезпечення конкурентних переваг рибного господарства. *Довідник*. К.: НУБіП України. 2021. 172 с.

16. Водний кодекс України: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.

17. Земельний кодекс України. Закон України. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276814#Text>.

18. Про аквакультуру: Закон України. № 5293-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17.4>.

19. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України. № 3677-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>.

20. Про тваринний світ: Закон України. № 2894-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>

21. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України. № 486-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-15>.

22. Про оренду землі: Закон України (в редакції від 06.05.2023 р.) № 161-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.

23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення порядку передачі в оренду водних об'єктів у комплексі з земельними ділянками: Закон України від 04.11.2020 р. № 963-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/963-20>.

24. Про схвалення Стратегії розвитку галузі рибного господарства України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.05.2023 р. № 402-р. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-strategii-rozvytku-haluzi-rybnoho-hospodarstva-ukrainy-na-period-do-2030-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiino-ho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-u-20232025-rokakh-40r-020523>

25. Про затвердження Правил любительського і спортивного рибальства: наказ Мінагрополітики від 19.09.2022 р. № 700. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-22#Text>